

DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMY, SOCIAL ECONOMY AND POLITICS

УДК 316.454.4
JEL D63, I31, J24, Z13

DOI: 10.26906/EiR.2023.1(88).2880

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИМІРЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTI

Дем'яненко Аліна Анатоліївна* доктор філософії з економіки,
викладач кафедри соціальної економіки
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Іванісов Олег Вікторович** кандидат економічних наук,
доцент кафедри соціальної економіки
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

*ORCID 0000-0003-0654-698X

**ORCID 0000-0003-1853-2905

© Дем'яненко А.А., 2023

© Іванісов О.В., 2023

*Стаття отримана редакцією 13.02.2023 р.
The article was received by editorial board on 13.02.2023*

Вступ. Останнім часом помітно зріс інтерес до усвідомлення того, що соціальна згуртованість є необхідною умовою розвитку суспільства. Більше того, ми вважаємо цей процес не лише умовою, а атрибутивною властивістю суспільства, соціальних організацій і соціальних груп, об'єднаних не лише спільною історією, традиціями, культурою, а й загальними цілями розвитку.

На сьогодні соціальна згуртованість розглядається як одна із пріоритетних концепцій розвитку суспільства, орієнтована на економічну, соціальну, культурну інтеграцію, направлена на подолання, згладжування, і стирання нерівності і нерівномірності у всіх її проявах, обмежень стійкого суспільного розвитку з метою досягнення гомогенності та стійкості соціальної системи. Соціальна згуртованість є ключовим поняттям, що включає цінності і принципи, спрямовані на забезпечення для всіх громадян рівного доступу до основних ресурсів. Концепція соціальної згуртованості ставить на порядок денний проблеми будь-яких форм дискримінації, нерівності, маргінальності чи виключення та шляхи зниження і подолання деструктивних соціально-економічних і культурних деструктивних явищ.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні основи концепції соціальної згуртованості закладені у кінці ХХ ст. та покладені в основу соціальної політики держав Європейського союзу. З моменту закладення основних положень концепції, таких як: формування гармонійних і стійких соціальних відносин як складової соціально-економічного прогресу, формування суспільного благополуччя та ін., соціальна згуртованість поступово перетворилася на соціально необхідний комплексний інструмент попередження і вирішення загроз соціальної системи, а також механізмом стабільного розвитку, підвищення якості життя усіх категорій населення, запобігання ризикам соціального відчуження. У сучасних умовах ця концепція набуває додаткової актуальності саме для України і регіонів, що пов'язано із сучасними реаліями існування українського суспільства.

Сучасні наукові дослідження соціальної згуртованості орієнтовані на застосування міждисциплінарного підходу. Теоретико-методичний фундамент концепції соціальної згуртованості у економічній науці сформовано завдяки напрацюванням зарубіжних: П. Бернара, Р. Бергер-Шмідт, К. Бове, М. Вулкок, Д. Дженсон, В. Істерлі, А. Кернс, Дж. Ріцан, Р. Форест, Дж. Чан, Е. Чан і вітчизняних учених:

А. Гриненка, В. Кирилюка, А. Колота, Е. Лібанової та ін. Результати аналізу наукових праць свідчить, що проблеми розвитку соціальної згуртованості у межах процесу формування громадянського суспільства досліджувались розрізнено і фрагментарно. Потребують подальших досліджень теоретичні аспекти сутності, змісту, складових; інтегрування соціальних суб'єктів та інститутів усередині суспільства; розроблення моделей розвитку згуртованого суспільства з урахуванням регіональних особливостей тощо. Окрім цього в українській науковій літературі методологічно не повною мірою досліджено та методично не підкріплено питання вимірювання цього важко формалізованого явища. Вказані теоретико-методологічні проблеми формування і розвитку концепції зумовлюють цільову необхідність проведення подальших досліджень соціальної згуртованості.

Метою дослідження є узагальнення і розвиток теоретико-методичних і практичних аспектів вимірювання соціальної згуртованості.

Основний матеріал і результати. Результати аналізу і співставлення визначень поняття «соціальна згуртованість» свідчать про відсутність єдиної універсальної думки у науковців і фахівців щодо окреслення меж і чіткого розуміння цього поняття. Навіть фахівці міжнародних організацій та об'єднань, таких як Організація Об'єднаних Націй, Центр сталого миру і демократичного розвитку, Європейський Союз та інші однією із завдань діяльності яких є забезпечення розвитку спеціальних фондів з посилення економічної і соціальної згуртованості, визначають це поняття через призму політичних, економічних чи соціальних загроз, не акцентуючи увагу на концептуальній чіткості. Узагальненою спільною рисою більшості визначень є багатовимірний і міждисциплінарний характер цього процесу.

Ключові характеристики, які використовуються для визначення сутності терміну «соціальна згуртованість», включають: соціальний порядок, ідентичність, економічну інтеграцію і соціальний капітал [16]. А. Кернс і Р. Форрест серед ключових ознак соціальної згуртованості зосереджують увагу на п'яти: загальні цінності та громадянська культура; соціальний порядок і соціальний контроль; соціальна солідарність і скорочення економічної нерівності; соціальні мережі та соціальний капітал; територіальна приналежність і ідентичність [11].

Через багатовимірність визначення поняття, процес вимірювання соціальної згуртованості ускладнений, особливо якщо оцінювання проводиться на рівні агрегування, нижчому за національний. До того ж на сьогодні відсутній загальноприйнятий метод оцінювання соціальної згуртованості, і у науковій літературі країн світу використовуються різні підходи – від більш нормативної концепції – «...набір позитивних зовнішніх ефектів, що виникають із соціального капіталу...» [16], до позитивного опису того, яку функцію соціальна згуртованість виконує – забезпечення добробуту усіх членів соціальної групи і суспільства в цілому...» [4; 16].

Так, методичні підходи до оцінювання соціальної згуртованості, представлені міжнародною системою індикаторів, уперше прийнятих всіма державами-членами Європейського Союзу на Раді Європи у Лакені у 2001 р. Підхід до згуртованості за допомогою індикаторів представлених у Лакені набув форми системи моніторингу соціального виключення. Подальші дослідження фахівців Ради Європи стосуються удосконалення системи показників: їх удосконаленні і ранжування за ознакою пріоритетності.

Продовжуючи аналіз зарубіжного досвіду в питанні нових підходів до вимірювання соціальної згуртованості, слід звернути увагу на розробки Р. Бергер-Шмідт [1]. Науковець обґрунтувала власний підхід до розуміння і оцінювання стану соціальної згуртованості. Так, запропонована система індикаторів Р. Бергер-Шмідт [1] ґрунтується на двох вимірах соціальної згуртованості: нерівності та соціального капіталу. Вимір нерівності представлений у всіх її проявах: регіональна, гендерна, нерівність між поколіннями; соціальними групами. Вимір соціального капіталу включає такі складові: соціальні відносини та діяльність всередині первинних соціальних груп і об'єднань, якість соціальних відносин і якість суспільних інститутів.

В. Істерлі, Дж. Ріцан, М. Вулкок, використовували дещо інший набір індикаторів для аналізу соціальної згуртованості [8]. Досліджуючи існування високого рівня кореляції між соціальною згуртованістю й економічним зростанням науковці брали до уваги: рівень членства громадян у громадських організаціях і об'єднаннях; ступінь довіри; ступінь нерівності розподілу доходів; та етнічну неоднорідність.

Дж. Кім, Р. Шілі та К. Шмідт соціальну згуртованість визначають як «почуття спільної мети та довіри між членами певної групи чи регіону, а також готовність членів соціальної групи взаємодіяти та співпрацювати задля процвітання, прогресу і розвитку». Це визначення поєднує визначення соціальної згуртованості, які найчастіше використовуються у концептуальній літературі, за шістьма параметрами: *довіра, норми колективних дій, приналежність, ідентичність, ставлення до інших груп і громадянська активність* [12].

Однією із відомих методик вимірювання соціальної згуртованості є методика, розроблена Фондом Бертельсманна (Bertelsmann Stiftung). В основі якої покладено Індекс соціальної згуртованості, основними вимірами якого є: *соціальні відносини; пов'язаність і орієнтація* [2]. Кожен із цих вимірів вимірюється окремо. Так, вимір «соціальні відносини» включає соціальні мережі, рівень віри в інших і ступінь прийняття різноманітності; «приналежність» характеризується ідентифікацією себе з державою / спільнотою, рівень довіри до інститутів і відчуття справедливості; останній – «орієнтація на добробут», охоплює рівень солідарності, ступінь визнання соціальних правил і ступінь громадської залученості.

Методичні підходи до оцінювання соціальної згуртованості в Україні представлені міжнародною методикою вимірювання – Індексом соціальної згуртованості та примирення (SCORE index) [15]. Уперше Індекс соціальної згуртованості та примирення був розроблений і запропонований фахівцями Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй і Центром сталого миру і демократичного розвитку спільно з Агентством США з міжнародного розвитку. Розроблений індекс призначений для вимірювання стану миру в багатонаціональних суспільствах по всьому світу. Аналітичний інструмент включає дві складові миру – соціальну згуртованість і примирення. Соціальна згуртованість стосується характеру співіснування між індивідами у соціальній групі та інституціями, які їх оточують. Примирення характеризує зусилля держави і сприятливі умови для миру між групами, які раніше брали участь у конфлікті [15].

У результаті морфологічного аналізу авторами виявлено найбільш поширені складові, формалізація яких дає змогу виміряти рівень соціальної згуртованості (табл. 1).

Результати морфологічного аналізу складових вимірювання соціальної згуртованості, запропонованих науковцями, дають змогу зробити узагальнюючий висновок, що соціальна згуртованість поєднує достатньо широкий перелік складових. Як уже зазначалося, це пов'язано із широким визначенням меж поняття.

Розгляд численних неупорядкованих, якісно різнорідних складових не сприяє розумінню загального стану соціальної згуртованості та тенденцій розвитку. Тому узагальнений перелік складових вимірювання соціальної згуртованості має потребувати більш чіткого впорядкування, що реалізовано авторами і відображено у табл. 1.

Так, на підставі узагальнення думок науковців стосовно напрямів вимірювання соціальної згуртованості на нашу думку, слід виділити принаймні сім груп: «Соціальне виключення», «Соціальне включення», «Соціальний капітал», «Довіра», «Приналежність», «Ідентифікація», «Інші демографічні і соціально-економічні показники добробуту».

При вимірюванні стану соціальної згуртованості найчастіше використовують соціально-економічні індикатори: бідність, нерівність у всіх її проявах; стан здоров'я; рівень освіченості населення; і у цілому економічну безпеку людини. Серед інших поширених складових науковці виділяють соціальну поведінку, у тому числі: соціальна толерантність та участь громадськості у суспільних процесах; ступінь довіри суспільства до різних інститутів. Визначені складові ляжуть в основу формування аналітичного забезпечення оцінювання соціальної згуртованості у регіонах України.

Висновки. Результати проведеного дослідження методичних підходів до вимірювання соціальної згуртованості свідчать, що на сьогодні індикатори соціальної згуртованості не адаптовані до їх застосування у вітчизняних умовах розвитку суспільства на регіональному рівні, більш того, вимірювання деяких складових важко формалізоване, тому потребує значних витрат ресурсів на реалізацію соціологічного опитування. Деякі показники не входять до системи державної статистичної звітності. Вищезазначене буде предметом подальших досліджень авторів.

Результати дослідженого методичного забезпечення до вимірювання соціальної згуртованості дає змогу зробити наступні висновки. Розглядаючи методичне забезпечення до вимірювання соціальної згуртованості (підхід, запропонований ЕКЛАК – для вимірювання соціальної згуртованості в Латинській Америці та Карибському басейні; система показників ОЕСР, розроблена у 2011; методичне забезпечення представлено Радою Європи у 2008 р.), пропонуємо об'єднати у «європейський підхід», оскільки у більшості проектів і програм Ради Європи та ЄС ключовими показниками є: демографія; включення в ринок праці; працевлаштування та / або освіта; система соціального забезпечення; участь у громадському, культурному та політичному житті. До складу індикаторів також входять показники расизму і дискримінації, що відображає приділення підвищеної уваги Європи до цих питань.

Таким чином, європейський підхід до розуміння і вимірювання соціальної згуртованості зорієнтований здебільшого на доступі до соціальних прав у справедливий та/або егалітарний спосіб; доходу і добробуту. Це ж припущення лежить в основі соціальних показників Європейського Союзу, а також методичному забезпеченні, яке пропонують деякі учені – Д. Дженсон, М. Валесяк, Г. Дехнел, Дж. Чан і Е. Чан.

Результати морфологічного аналізу складових соціальної згуртованості

№ п/п	Перелік складових вимірювання соціальної згуртованості	Автор, джерело											
		Лакенські індикатори, 2001	Р. Бергер-Шмітг, 2002	В. Істерлі, Дж. Річан, М. Вулкок, 2006	ЕКЛАК, 2007	Рада Європи, 2008	Д. Дженсон, 2010	ОЕСР, 2011	Фундація Бертельсмана, 2018	ПРООН, SeeD, Агентство США з міжнародного розвитку, 2019	М. Валесяк, Г. Дехнел, 2020	Дж. Кім, Р. Шілі та К. Шмітг, 2020	Кількість згадувань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Соціальне виключення, у тому числі:	+	+			+				+			4
1.1	соціально-економічне (бідність, нерівність у всіх її проявах)	+	+	+	+	+	+			+			7
1.2	культурне		+		+		+			+			4
2	Соціальне включення, у тому числі:							+					1
2.1	соціальний захист				+						+		2
3	Соціальний капітал, у тому числі:		+						+			+	3
3.1	Соціальні зв'язки		+						+				2
3.2	Соціальна поведінка, у тому числі:		+		+			+	+			+	5
	сприйняття справедливості								+				1
	соціальна толерантність		+				+		+	+		+	5
	відсутність корупції									+			1
	участь громадськості у суспільних процесах		+	+			+		+	+	+	+	7
3.3	Соціальна мобільність	+			+								2
4	Довіра			+	+		+	+	+	+		+	7
5	Приналежність			+					+			+	3
6	Ідентифікація			+					+	+		+	4
7	Інші демографічні і соціально-економічні показники добробуту, у тому числі				+			+					2
7.1	відтворення населення і демографічні показники							+					1
7.2	здоров'я	+			+	+	+				+		5
7.3	освіта	+			+	+	+				+		5
7.4	доходи і економічна безпека	+	+	+	+	+	+			+	+		8
7.5	особиста безпека										+		1
7.6	зайнятість і безробіття	+			+		+				+		4

Узагальнюючи методичне забезпечення до вимірювання соціальної згуртованості, запропоноване Дж. Кім, Р. Шілі та К. Шмітг; Фондацією Бертельсмана, Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй і Центром сталого миру і демократичного розвитку спільно з Агентством США з міжнародного розвитку вважаємо доцільним визначити об'єднати у гармонізаційний підхід. Слід зауважити, що автори схиляються все ж до гармонізаційного підходу до вимірювання соціальної згуртованості, що частково підтверджується результатами морфологічного аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Berger-Schmitt, R. Considering Social Cohesion in Quality of Life Assessments: Concepts and Measurement, *Social Indicators Research*. 2002. 58(3). P. 403–428.
- Bertelsmann, S. *Social Cohesion Radar: Measuring common ground. An international comparison of social cohesion*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2013. P. 76. [b01].
- Chan, J., To, H. & Chan, E. Reconsidering social cohesion: developing a definition and analytical framework for empirical research, *Social Indicators Research*. 2006. 75. P. 273–302.

4. Council of Europe. *Promoting the Policy Debate on Social Exclusion from a Comparative Perspective*. Strasbourg: Trends in Social Cohesion, 2001.
5. Dickes, P., Valentova, M., & Borsenberger, M. Construct Validation and Application of a common Measure of Social Cohesion in 33 European Countries. *Social Indicators Research*. 2009. 98(3). P. 451–473. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9551-5>.
6. Dickes, P. Mesure de la cohésion sociale dans l'enquête EVS Europe 2008. *Documents Techniques*. 2010. 25.
7. Dickes, P., Valentova, M., & Borsenberger, M. Social cohesion: Measurement based on the EVS micro-data. *Statistical Applicata, (Italian Journal of Applied Statistics)*. 2008. 2(20). P. 1–16.
8. Easterly, W., Ritzen, J. & Woolcock, M. Social Cohesion, Institutions and Growth. *Economics and Politics*. 2006. 18(2). P. 103–120.
9. ECLAC. *Social Cohesion. Inclusion and a Sense of Belonging in Latin America and the Caribbean*. United Nations. New York, 2007.
10. Jenson, J. *Defining and measuring social cohesion*, UNRIS and Commonwealth Secretariat. 2010.
11. Kearns, A. & Forrest, R. Social Cohesion and Multi-Level Urban Governance. *Urban Studies*. 2000. 37. P. 995–1017.
12. Kim, J., Sheely, R., & Schmidt, C. *Social Capital and Social Cohesion Measurement Toolkit for Community-Driven Development Operations*. Washington, DC: Mercy Corps and The World Bank Group, 2020.
13. Langer, A., Stewart, F., Smedts, K., & Demarest L. Conceptualising and Measuring Social Cohesion in Africa: Towards a Perceptions-Based Index. *Soc Indic Res*. 2017. 131. P. 321–343. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11205-016-1250-4>. URL: https://www.socialcohesion.info/fileadmin/user_upload/2017_Article_.pdf
14. OECD (2011). *Society at a Glance: Asia/Pacific 2011*. URL: <https://doi.org/10.1787/9789264106154-en>
15. UNDP (2019). *Social Cohesion and Reconciliation (SCORE) Index*. URL: <https://scoreforpeace.org/> [SCORE]
16. Walesiak, M., & Dehnel, G. The Measurement of Social Cohesion at Province Level in Poland Using Metric and Interval-Valued Data. *Sustainability*. 2020. 12. P. 7664. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12187664>
17. Гриненко А. М., Кирилук В. В. Соціальна згуртованість суспільства в умовах демократії. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. 2016. Вип. 11. С. 220–226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkpnuen_2016_11_31
18. Кирилук В. В. Сучасні підходи щодо визначення рівня соціальної згуртованості суспільства. *Соціально-трудові відносини: теорія та практика*. 2014. № 1. С. 384–389. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvttp_2014_1_64

REFERENCES:

1. Berger-Schmitt, R. (2002). Considering Social Cohesion in Quality of Life Assessments: Concepts and Measurement, *Social Indicators Research*, 58(3), pp. 403–428.
2. Bertelsmann, S. (2013). *Social Cohesion Radar: Measuring common ground. An international comparison of social cohesion*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, pp. 76. [b01]
3. Chan, J., To, H. & Chan, E. (2006). Reconsidering social cohesion: developing a definition and analytical framework for empirical research, *Social Indicators Research*, 75, pp. 273–302.
4. Council of Europe (2001). *Promoting the Policy Debate on Social Exclusion from a Comparative Perspective*. Strasbourg: Trends in Social Cohesion.
5. Dickes, P., Valentova, M., & Borsenberger, M. (2009). Construct Validation and Application of a common Measure of Social Cohesion in 33 European Countries. *Social Indicators Research*, 98(3), 451–473. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9551-5>
6. Dickes, P. (2010). Mesure de la cohésion sociale dans l'enquête EVS Europe 2008. *Documents Techniques*, 25.
7. Dickes, P., Valentova, M., & Borsenberger, M. (2008). Social cohesion: Measurement based on the EVS micro-data. *Statistical Applicata, (Italian Journal of Applied Statistics)*, 2(20), pp. 1–16.
8. Easterly, W., Ritzen, J. & Woolcock, M. (2006). Social Cohesion, Institutions and Growth. *Economics and Politics*, 18(2), pp. 103–120.
9. ECLAC (2007). *Social Cohesion. Inclusion and a Sense of Belonging in Latin America and the Caribbean*. United Nations, New York.
10. Jenson, J. (2010). *Defining and measuring social cohesion*, UNRIS and Commonwealth Secretariat.
11. Kearns, A. & Forrest, R. (2000). *Social Cohesion and Multi-Level Urban Governance*. *Urban Studies*, 37, pp. 995–1017.
12. Kim, J., Sheely, R., & Schmidt, C. (2020). *Social Capital and Social Cohesion Measurement Toolkit for Community-Driven Development Operations*. Washington, DC: Mercy Corps and The World Bank Group.
13. Langer, A., Stewart, F., Smedts, K., & Demarest L. (2017). Conceptualising and Measuring Social Cohesion in Africa: Towards a Perceptions-Based Index. *Soc Indic Res*, 131, pp. 321–343. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11205-016-1250-4>. Available at: https://www.socialcohesion.info/fileadmin/user_upload/2017_Article_.pdf
14. OECD (2011). *Society at a Glance: Asia/Pacific 2011*. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264106154-en>
15. UNDP (2019). *Social Cohesion and Reconciliation (SCORE) Index*. Available at: <https://scoreforpeace.org/> [SCORE]
16. Walesiak, M., & Dehnel, G. (2020). The Measurement of Social Cohesion at Province Level in Poland Using Metric and Interval-Valued Data. *Sustainability*, 12, p. 7664. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12187664>

17. Grynenko, A. M., & Kyrylyuk, V. V. (2016). Social cohesion of society in conditions of democracy. *Bulletin of Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ohienko (Economic sciences)*, 11, pp. 220–226.

18. Kyrylyuk, V. V. (2014). Modern approaches to determining the level of social cohesion of society. *Social and labor relations: theory and practice*, 1, pp. 384–389.

УДК 316.454.4

JEL D63, I31, J24, Z13

Дем'яненко Аліна Анатоліївна, доктор філософії з економіки, викладач кафедри соціальної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. **Іванісов Олег Вікторович**, кандидат економічних наук, доцент кафедри соціальної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. **Теоретико-методичні аспекти вимірювання соціальної згуртованості.**

Концепція соціальної згуртованості відображає тенденції і результати соціальних, економічних, політичних, культурних процесів, поєднуючи систему цілей, завдань і умов зовнішнього і внутрішнього середовища. На сьогодні соціальна згуртованість розглядається як одна із пріоритетних концепцій розвитку суспільства, орієнтована на інтеграцію, подолання, згладжування, і стирання нерівності і нерівномірності у всіх її проявах, обмежень сталого суспільного розвитку з метою досягнення гомогенності, стійкості соціальної системи і гармонійного соціального розвитку. Метою дослідження є узагальнення і розвиток теоретико-методичних аспектів вимірювання соціальної згуртованості. Узагальнення основних підходів до вимірювання соціальної згуртованості дало змогу виділити європейський і гармонізаційний підходи. Існування низки способів вимірювання цього важкоформалізованого процесу пов'язуємо із багатовимірним і міждисциплінарним характером застосування цього поняття. На підставі морфологічному аналізу напрямів вимірювання соціальної згуртованості виділено сім найбільш поширених складових. Отримані авторами результати дослідження стануть основою подальших досліджень у напрямі розроблення аналітичного забезпечення соціальної згуртованості, адаптованого до вітчизняних умов розвитку суспільства.

Ключові слова: соціальна згуртованість, соціальний капітал, соціальний порядок, соціальне включення, вимірювання.

UDC 316.454.4

JEL D63, I31, J24, Z13

Alina Demianenko, Doctor of Philosophy in Economics, Lecturer of the Department of Social Economy, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics. **Oleh Ivanisov**, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor at the Department of Social Economy, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics.

Theoretical and methodological aspects of measuring social cohesion

The concept of social cohesion reflects the trends and results of social, economic, political, cultural processes, combining the system of goals, tasks and conditions of the external and internal environment. Today, social cohesion is considered as one of the priority concepts of social development, focused on integration, overcoming, smoothing, and erasing inequality and unevenness in all its manifestations, limitations of sustainable social development with the aim of achieving homogeneity, stability of the social system and harmonious social development. The purpose of the study is to generalize and develop the theoretical and methodological aspects of measuring social cohesion. The generalization of the main approaches to the measurement of social cohesion made it possible to distinguish the European and harmonization approaches. The European approach to understanding and measuring social cohesion is mostly focused on access to social rights in a fair and/or egalitarian way; income and welfare. The harmonization approach is focused on the understanding of social cohesion, first of all, as a common goal and trust between members of a certain social group or region, as well as the willingness of members of a social group to interact and cooperate for the sake of prosperity, progress and development. Thus, we associate the existence of a number of ways of measuring this difficult-to-formalize process with the multidimensional and interdisciplinary nature of the application of this concept. Based on the morphological analysis of the directions for measuring social cohesion, the seven most common components were selected. The results of the research obtained by the authors will become the basis of further research in the direction of the development of analytical support for social cohesion, adapted to the domestic conditions of the development of society.

Key words: social cohesion, social capital, integration, social inclusion, measurement.